

**Süsteemihaldur Elering AS
Süsteemihaldur AS Conexus Baltic Grid**

ÜHISED BILANSILEPINGU TÜÜPTINGIMUSED

1. Üldsätted.....	2
2. Mõisted.....	2
3. Bilansilepingu sõlmimise tingimused	3
4. Krediidivõimelisus, krediidihaldus ja tagatised	4
5. Bilansivastutus ja bilansivastutuse üleandmine	5
6. Virtuaalses kauplemispunktis tehtavad toimingud.....	6
7. Võrgu kasutaja bilansiseisu kohta teabe andmine	7
8. Ebabilansi arveldamine ja tasakaalustamise hüvitised.....	7
9. Päeva ebabilansi tasude aruandlus ja arveldamine.....	9
10. Operatiivtasakaalustamine.....	10
11. Arvete esitamine ja maksed.....	10
12. Süsteemihalduri õigused ja kohustused.....	11
13. Võrgu kasutaja õigused ja kohustused	12
14. Vastutus ja kahju hüvitamine	12
15. Tüüptingimuste muutmine ning bilansilepingu kehtivusaeg ja ülesütlemine	13
16. Tahteavaldused.....	13
17. Vääramatu jõud	14
18. Konfidentsiaalsus	14
19. Kohaldatav õigus ja vaidluste lahendamine	15
20. Lõppsätted	15

1. Üldsätted

- 1.1. Käesolevates gaasi bilansireeglite tüüptingimustes (edaspidi: tüüptingimused) määratakse kindlaks Eesti ja Läti maagaasi (edaspidi: gaas) süsteemihaldurite (edaspidi kumbki eraldi nimetatud kui süsteemihaldur või koos kui süsteemihaldurid) ja võrgu kasutaja (edaspidi: võrgu kasutaja) õigused ja kohustused ning teabevahetuse kord seoses järgmisega:
  - 1.1.1. teabe andmise ja üldise teabevahetuse tingimused süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vahel nende bilansiseisu kohta;
  - 1.1.2. virtuaalses kauplemispunktis toimingute tegemise järjekord ja kord, et kaubelda gaasiga ja esitada tehinguteatiseid;
  - 1.1.3. algse ja lõpliku eabilansi koguse jaotamine võrgu kasutajatele, arveldamine ning eabilansi tasude arveldamine;
  - 1.1.4. süsteemihalduri poolt gaasi ülekandevõrkude operatiivtasakaalustamise tingimused;
  - 1.1.5. nõuded, mis käsitlevad tagatise võrgu kasutajate kohustuste täitmiseks.
- 1.2. Tüüptingimusi kohaldatakse:
  - 1.2.1. nii Eesti Vabariigi kui ka Läti Vabariigi territooriumil asuvate gaasiülekandesüsteemide (edaspidi: ülekandesüsteem) suhtes
  - 1.2.2. kõigi võrgu kasutajate suhtes, kes on sõlminud bilansilepingu ühega süsteemihalduritest ühises bilansipiirkonnas.
- 1.3. Võrgu kasutaja esitab tüüptingimustes sätestatud juhtudel süsteemihalduriga ühendust võttes süsteemihaldurile teavet ja dokumente kas inglise keeles või selle riigi riigikeeles, kus on süsteemihalduri registreeritud asukoht. Tüüptingimustes sätestatud ja elektrooniliselt saadetud teave ja dokumendid allkirjastatakse turvalise elektroonilise allkirjaga, välja arvatud juhul, kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja lepivad kokku teisiti.
- 1.4. Igasugune korrapärase teabevahetus süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vahel toimub mõistlikul viisil, jättes võrgu kasutajale piisavalt aega enne andmevahetuseks kasutatavate infotehnoloogialahenduste võimalikke muudatusi. Andmevahetusega seotud üksikasju kirjeldatakse süsteemihaldurite avaldatud kasutusjuhendis.
- 1.5. Bilansileping ei või olla tüüptingimuste sätetega vastuolus.
- 1.6. Tüüptingimustes kasutatud mõistetel on sama tähendus Euroopa Liidu õigusaktides kasutatud mõistetega.

2. Mõisted

- 2.1. Tüüptingimustes kasutatakse allpool määratletud mõisteid:
  - 2.1.1. **Taotleja** on isik, kes esitab süsteemihaldurile taotluse, et omandada õigused oma sisse- ja väljavoolude tasakaalustamiseks ühises bilansipiirkonnas.
  - 2.1.2. **Bilansileping** on tüüpleping, mille turuosaline võib sõlmida mis tahes süsteemihalduriga ühises bilansipiirkonnas, et saada võrgu kasutajaks käesolevate tüüptingimuste tähenduses.
  - 2.1.3. **Bilansiportfell** on süsteemihalduri kogutud teave võrgu kasutaja sisse- ja väljavoolude kohta ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemides asjaomastes sisse- ja väljavoolupunktides.
  - 2.1.4. **Tasakaalustamisteenuse leping** on tüüpleping, mille võrgu kasutaja võib sõlmida mis tahes süsteemihalduriga ühises bilansipiirkonnas, et osutada tasakaalustamisteenuseid.

- 2.1.5. **Bilansivastutus** on võrgu kasutaja vastutus portfelli eabilansi ja eabilansside arveldamise eest.
- 2.1.6. **Tasakaalustamisteenuse pakkuja** on võrgu kasutaja, kes on sõlminud tasakaalustamisteenuse lepingu ühise bilansipiirkonna mis tahes süsteemihalduriga ja pakub tasakaalustamisteenuseid.
- 2.1.7. **Tööpäev** on alates esmaspäevast reedeni iga päev, mis ei ole riigipüha üheski ühise bilansipiirkonna riigis.
- 2.1.8. **Ühine bilansipiirkond** on Eesti ja Läti bilansipiirkondade ühine ala, kus kehtivad tüüptingimused.
- 2.1.9. **Päeva eabilansi kogus** on gaasikogus (väljendatuna kilovatt-tundides), mille eest võrgu kasutaja maksab või saab igal gaasipäeval päeva eabilansi tasu.
- 2.1.10. **Energiavaldkonna identifitseerimiskood (edaspidi: EIC-kood)** on identifitseerimiskood, mis määratakse turuosalisele, kes tegutseb ühises bilansipiirkonnas, energiavaldkonna identifitseerimiskoodide määramise kava alusel.
- 2.1.11. **Sisenev voog** on sissevool ülekandesüsteemi ühise bilansipiirkonna sissevoolupunktis.
- 2.1.12. **Väljuv voog** on väljavool ülekandesüsteemist ühise bilansipiirkonna väljavoolupunktis.
- 2.1.13. **Proгноosiv pool** on üksus, millele on vastav riiklik reguleeriv asutus teinud ülesandeks prognoosida üle mitme päeva mõõdetavate klientide väljavoolusid ühise bilansipiirkonna asjaomasel alal.
- 2.1.14. **MBP-stiimul** on soodustegur, mida kohaldatakse ostu piirhinna suhtes.
- 2.1.15. **MSP-stiimul** on soodustegur, mida kohaldatakse müügi piirhinna suhtes.
- 2.1.16. **Võrgu kasutaja** on tüüptingimuste tähenduses turuosaline, kes on sõlminud ühise bilansipiirkonna süsteemihalduriga bilansilepingu, et tasakaalustada oma sissevoolusid oma väljavooludega ühises bilansipiirkonnas.
- 2.1.17. **Lühiajaline standardtoode** on kas peamine toode või asukohapõhine toode, millega kaubeldakse päevasiseselt või päev-ette.
- 2.1.18. **Peamine toode** on iga toode gaasi müügiks ja ostuks, mis hõlmab gaasiga kauplemist ühise bilansipiirkonna virtuaalses kauplemispunktis.
- 2.1.19. **Tehinguteatis** on teade, mille võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile ja milles täpsustatakse soovitatav gaasiga kauplemise tehing teise võrgu kasutajaga virtuaalses kauplemispunktis.
- 2.1.20. **Virtuaalne kauplemispunkt** on koht, mis ei ole ühise bilansipiirkonna sisse- ja väljavoolupunktide vahel füüsiliselt määratletud ning kus võrgu kasutajad kauplevad ühisesse bilansipiirkonda edastatud gaasiga.

3. Bilansilepingu sõlmimise tingimused

- 3.1. Bilansilepingu sõlmimiseks esitab taotleja ükskõik millisele ühises bilansipiirkonnas tegutsevale süsteemihaldurile elektrooniliselt taotluse kontaktaadressil, mille süsteemihaldur on avaldanud oma veebisaidil, hiljemalt neli nädalat enne kuupäeva, millal taotleja soovib alustada võrgu kasutajana tegutsemist. Koos taotlusega esitab taotleja järgmised andmed ja dokumendid:
- 3.1.1. sellis(t)e esindaja(te) kontaktandmed, kellel on õigus võtta taotleja nimel kohustusi (omab esindusõigust) (sealhulgas täielik nimi, ametinimetus, telefoninumber, e-posti aadress), ja dokumendid, mis tõendavad esindaja(te) õigust tegutseda taotleja nimel (esindusõigust);
- 3.1.2. esindusõigust tõendav dokument, kui taotluse esitab taotleja volitatud esindaja;

- 3.1.3. dokument, mis tõendab, et taotleja on registreerinud oma äritegevuse vastavalt asjaomase riigi õigusnormidele;
- 3.1.4. dokument, mis kinnitab, et ei ole teatatud taotleja maksejõuetusmenetlusest, taotleja majandustegevust ei ole peatatud või taotlejat ei ole likvideeritud ning mis on välja antud hiljemalt üks kuu enne taotluse esitamise kuupäeva;
- 3.1.5. teave taotleja krediidireitingu kohta, mille on andnud tuntud krediidi- või reitinguagentuur (ei ole nõutav, kui on kavas esitada tagatis vastavalt tüüptingimuste punktile 4);
- 3.1.6. süsteemihalduri nõudmisel eelmise kolme aasta (või tegeliku tegutsemisperioodi, võttes arvesse taotleja asutamise või sellise tegevuse alustamise aega, mille kohta majandusaasta aruanne tuleb esitada) majandusaasta aruanne või samaväärne dokument, mis tõendab taotleja majanduslikku ja finantsolukorda vastavalt asjaomase riigi õigusnormidele.
- 3.2. Kui pärast taotluse esitamist esineb taotleja andmetes või dokumentides muudatusi, peab taotleja teatama neist süsteemihaldurile hiljemalt kolme tööpäeva jooksul .
- 3.3. Süsteemihaldur hindab tüüptingimuste punktis 3.1 osutatud taotlust ja sellele lisatud dokumente kümne tööpäeva jooksul alates nende kättesaamise kuupäevast. Süsteemihaldur võib nõuda, et taotleja esitaks puuduvad dokumendid ja lisateavet.
- 3.4. Kui süsteemihaldur on nõudnud, et taotleja esitaks lisateavet või -dokumente, esitab taotleja need kümne tööpäeva jooksul alates süsteemihalduri taotluse saatmise kuupäevast. Kui taotleja ei esita nõutud lisateavet või -dokumente selles punktis märgitud tähtaja jooksul, siis loetakse, et taotleja on oma taotluse tagasi võtnud.
- 3.5. Kui taotleja on esitanud kõik dokumendid ja kogu lisateabe, millele on osutatud tüüptingimuste punktides 3.1 ja 3.2, koostab süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul alates dokumentide ja lisateabe kättesaamise kuupäevast bilansilepingu ja saadab selle elektrooniliselt taotlejale.
- 3.6. Taotleja tagastab süsteemihaldurile kümne tööpäeva jooksul alates bilansilepingu saatmise kuupäevast allkirjastatud bilansilepingu elektrooniliselt või kahes eksemplaris, juhul kui bilansileping on allkirjastatakse kirjalikult. Kui taotleja ei tagasta süsteemihaldurile allkirjastatud bilansilepingut 15 tööpäeva jooksul alates bilansilepingu saatmise kuupäevast, loetakse, et taotleja on oma taotluse tagasi võtnud.
- 3.7. Süsteemihaldur allkirjastab bilansilepingu kolme tööpäeva jooksul alates sellest, kui ta on taotleja allkirjastatud bilansilepingu kätte saanud, ja saadab selle lepingu ühe eksemplari taotlejale.
- 3.8. Süsteemihaldur teavitab ühe tööpäeva jooksul pärast taotluse hindamist taotlejat sellest, et ta keeldub sõlmimast bilansilepingut, saates teate taotluses märgitud e-posti aadressile. Süsteemihaldur saadab põhjendatud kirjaliku teate bilansilepingu sõlmimisest keeldumise kohta elektrooniliselt või posti teel taotluses märgitud aadressile ajavahemiku jooksul, mis on kehtestatud selle riigi seaduste alusel, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.
- 3.9. Bilansilepingu allkirjastamisega nõustub võrgukasutaja järgima ühise bilansipiirkonna IT-platvormi kasutustingimusi, mis on avaldatud süsteemihalduri veebisaidil.

4. Krediidivõimelisus, krediidihaldus ja tagatised

- 4.1. Kui bilansileping sõlmitakse Eesti süsteemihalduriga, esitab võrgu kasutaja nõuetekohase tagatise võrgu kasutaja kohustuste täitmiseks bilansilepingu alusel kooskõlas Eesti õigusnormides sätestatud kriteeriumide ja nõuetega.

- 4.2. Kui bilansileping sõlmitakse Läti süsteemihalduriga, esitab võrgu kasutaja tagatise (finantsteenuste osutaja garantii või tagatisraha) võrgu kasutaja kohustuste täitmiseks bilansilepingu alusel kooskõlas Läti riikliku reguleeriva asutuse määratud kriteeriumide ja nõuetega (lisa 1).

5. Bilansivastutus ja bilansivastutuse üleandmine

- 5.1. Võrgu kasutaja vastutab järgmise eest:

- 5.1.1. tagab, et kõik tema sisse- ja väljavoolud ning virtuaalse kauplemispunkti tehingud on gaasipäeva piires tasakaalus;

- 5.1.2. maksete ja arvete väljastamise eest oma bilansiportfelli päeva eabilansi tasude osas vastavalt tüüptingimuste punktile 8.

- 5.2. Võrgu kasutaja (üleandev võrgu kasutaja) võib teise võrgu kasutajaga sõlmitud eelneval vastastikusel kokkuleppel anda oma bilansivastutuse üle teisele võrgu kasutajale.

- 5.3. Bilansivastutuse üleandmisest teatatakse üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldurile, esitades bilansivastutuse üleandmisteade süsteemihalduri veebisaidil avaldatud teate vormis, mille peavad nõuetekohaselt täitma ja allkirjastama nii üleandev võrgu kasutaja kui ka bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja ning mis tuleb esitada e-kirja või kirja teel kalendrikuu 20. kuupäevaks.

- 5.4. Bilansivastutuse üleandmisteate saamise korral kontrollib üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldur, kas:

- 5.4.1. Bilansivastutuse üleandmisteade on nõuetekohaselt täidetud ja allkirjastatud bilansivastutuse üleandjast võrgu kasutaja ja bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja poolt ning

- 5.4.2. vastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja ei ole andnud oma bilansivastutust üle teisele võrgu kasutajale.

- 5.5. Kui kontrolli tulemus on negatiivne, siis saadab üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldur üleandvale võrgu kasutajale elektrooniliselt teate, milles põhjendatakse bilansivastutuse üleandmisest keeldumist, viie tööpäeva jooksul alates bilansivastutuse üleandmisteate kättesaamisest.

- 5.6. Kui kontrolli tulemus on edukas, siis saadab üleandva võrgu kasutaja süsteemihaldur üleandvale võrgu kasutajale ja bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutajale elektrooniliselt teate, milles kinnitatakse bilansivastutuse üleandmist, viie tööpäeva jooksul alates täieliku bilansivastutuse üleandmisteate kättesaamise kuupäevast.

- 5.7. Bilansivastutuse üleandmine jõustub järgmise kalendrikuu esimeseks gaasipäevaks pärast seda, kui jooksva kalendrikuul on saadud täielik üleandmisteade.

- 5.8. Bilansivastutuse vastuvõtjast võrgu kasutaja võtab endale üleandva võrgu kasutaja eabilansiga seotud vastutuse, mis tekib alles pärast bilansivastutuse üleandmise lõpuleviimist.

- 5.9. Kui võrgu kasutaja on võtnud bilansivastutuse teise võrgu kasutaja eest kooskõlas käesoleva punktiga, käsitatakse üleandva võrgu kasutaja bilansiportfelli vastuvõtva võrgu kasutaja bilansiportfelli osana järgmistel eesmärkidel:

- 5.9.1. võrgu kasutaja bilansiseisu kindlaksmääramine vastavalt tüüptingimuste punktile 8;

- 5.9.2. eabilansi arveldamine.

- 5.10. Võrgu kasutajal on õigus teatada süsteemihaldurile, kellega tal on bilansileping, bilansivastutuse üleandmise või vastuvõtmise peatamisest, esitades teate süsteemihalduri veebisaidil avaldatud vormis kalendrikuu 20. kuupäevaks. Asjaomane süsteemihaldur saadab üleandvale võrgu kasutajale ja vastuvõtvale võrgu kasutajale elektrooniliselt teate,

milles kinnitatakse bilansivastutuse üleandmise peatamist, viie tööpäeva jooksul alates üleandvalt võrgu kasutajalt või vastuvõtvalt võrgu kasutajalt teate kättesaamise kuupäevast. Bilansiportfelle käsitatakse mitteseotuna järgmise kalendrikuu esimesel gaasipäeval pärast teatamist, tingimusel et võrgu kasutaja saadab teate hiljemalt jooksva kalendrikuu kahekümnendaks kuupäevaks.

6. Virtuaalses kauplemispunktis tehtavad toimingud

- 6.1. Virtuaalses kauplemispunktis saab kaubelda gaasiga eri võrgu kasutajate vahel ühises bilansipiirkonnas.
- 6.2. Igasugune gaasiga kauplemine kahe võrgu kasutaja vahel põhineb kahel ühtival tehinguteatisel, mis esitatakse ning mida kontrollitakse ja milles märgitud gaasikogus jaotatakse kooskõlas käesoleva punkti sätetega.
- 6.3. Gaasiga kauplemisel virtuaalses kauplemispunktis ei ole võimsuspiiranguid.
- 6.4. Kõik võrgu kasutajad, kellel on kehtiv bilansileping, võivad kaubelda gaasiga virtuaalses kauplemispunktis.
- 6.5. Võrgu kasutaja, kes soovib teise võrgu kasutajaga kaubelda gaasiga, ja teine võrgu kasutaja esitavad mõlemad süsteemihaldurile kauplemisteate.
- 6.6. Kauplemisteated gaasiga kauplemiseks tulevastel gaasipäevadel:
  - 6.6.1. võivad viidata gaasiga kauplemisele ühel või mitmel järjestikusel gaasipäeval;
  - 6.6.2. esitatakse süsteemihaldurile:
    - 6.6.2.1. hiljemalt 40 kalendripäeva enne viimast gaasipäeva, millal gaasiga kaubeldakse,
    - 6.6.2.2. hiljemalt kell 13.00 UTC talveaja järgi ja 12.00 UTC suveaja järgi gaasipäeval D-1, kui gaasipäev D on esimene gaasipäev, millal gaasiga kaubeldakse.
- 6.7. Kauplemisteated päevasise kauplemise kohta esitatakse süsteemihaldurile:
  - 6.7.1. hiljemalt kaks tundi pärast tüüptingimuste punktis 6.6.2.26.6.1 märgitud tähtaega;
  - 6.7.2. hiljemalt 30 minutit enne selle gaasipäeva lõppu, millal gaasiga kaubeldakse.
- 6.8. Kõikides tehinguteatistes märgitakse:
  - 6.8.1. gaasipäev(ad), millal kauplemine toimub;
  - 6.8.2. teatise esitanud võrgu kasutaja ja kauplemisel osaleva vastaspoole EIC-koodid;
  - 6.8.3. asjaolu, kas tegemist on müüki või ostu käsitleva tehinguteatisega;
  - 6.8.4. gaasi kogus kilovatt-tundides, millega võrgu kasutaja soovib kaubelda.
- 6.9. Tüüptingimuste punktides 6.6.2 ja 6.7 märgitud tähtaegade jooksul võib võrgu kasutaja muuta igal ajal tehinguteatiseid, mille puhul ei ole ühitamisprotsess veel alanud.
- 6.10. Iga tehinguteatis, mis on kätte saadud ja mida ei ole kinnitatud või muudetud, kehtib gaasipäeva kohta, kui võrgu kasutaja ei ole seda muutnud enne tüüptingimuste punktis 6.7.2 märgitud aega.
- 6.11. Kauplemisplatvormil kauplemiseks võivad võrgu kasutajad volitada kauplemisplatvormi käitajat esitama nende nimel tehinguteatiseid.
- 6.12. Süsteemihalduril on õigus esitada tasakaalustamisteenuse pakkuja nimel tehinguteatiseid, kui see on tasakaalustamisteenuse pakkujaga kirjalikult kokku lepitud.
- 6.13. Tehinguteatise kättesaamisel kontrollib süsteemihaldur, kas tehinguteatis on vormiliselt korrektne, sisaldab kogu vajalikku teavet ja on esitatud ettenähtud tähtaegade jooksul, mis on sätestatud tüüptingimuste punktides 6.6 ja 6.7.
- 6.14. Kui süsteemihaldur on kontrollinud tehinguteatist tüüptingimuste punktis 6.8 märgitud tingimuste alusel, siis nomineeritud väärtus kinnitatakse, kui süsteemihaldur on

valideerinud sama(de) gaasipäeva(de) kohta müüki ja ostu kajastavate tehinguteatiste paari.

6.15. Süsteemihaldur ühitab kaks tehinguteatist järgmiselt:

6.15.1. kui mõlemas tehinguteatises on märgitud võrdne gaasikogus, jaotatakse mõlemale tehinguteatisele märgitud kogus;

6.15.2. kui kahes tehinguteatises on märgitud erinev gaasikogus, jaotatakse mõlemale tehinguteatisele märgitud kogustest väiksem kogus (n-ö väiksema koguse reegel).

6.16. Süsteemihaldur saadab süsteemi kasutajatele jaotatud gaasikoguse kinnituse kooskõlas standardteadete protokolliga 30 minuti jooksul pärast seda, kui süsteemihaldur on saanud müüki ja ostu kajastavate tehinguteatiste paari.

7. Võrgu kasutaja bilansiseisu kohta teabe andmine

7.1. Iga riigi prognoosiv pool ühises bilansipiirkonnas peab esitama riigi ülekandesüsteemi süsteemihaldurile kõigi selles riigis asuvate üle mitme päeva mõõdetavate kohtade väljavoolude prognoosid. Üle mitme päeva mõõdetavate andmete teabe esitamise mudel on baasjuhtum vastavalt komisjoni 26. märtsi 2014. aasta määrusele (EL) nr 312/2014, millega kehtestatakse ülekandesüsteemides gaasivarustuse tasakaalustamise võrgueeskiri.

7.2. Üle mitme päeva mõõdetavate väljavoolude prognoosid esitatakse prognoosiva poole ja süsteemihalduri vahel kokku lepitud vormis.

7.3. Süsteemihaldur esitab võrgu kasutajale üle mitme päeva mõõdetavate sisse- ja väljavoolude prognoosid gaasipäeval D, mille puhul iga uuendus kehtib gaasivoogude suhtes alates gaasipäeva D algusest:

7.3.1. esialgse prognoosi kella 11.00ks UTC (talveaja järgi) või 10.00ks UTC (suveaja järgi) päeval D-1,

7.3.2. esimese uuenduse kella 8.00ks UTC (talveaja järgi) või 7.00ks UTC (suveaja järgi) päeval D ning

7.3.3. esimese uuenduse kella 13.00ks UTC (talveaja järgi) või 12.00ks UTC (suveaja järgi) päeval D;

7.3.4. hiljemalt kell 13.00 UTC (talveaja järgi) või 12.00 UTC (suveaja järgi) gaasipäeval D+1 tema sisse- ja väljavoolude esialgse jaotuse gaasipäeval D ja tema esialgse päeva eabilansi koguse.

8. Eabilansi arveldamine ja tasakaalustamise hüvitised

8.1. Kõik päeva eabilansi tasud kliiritakse süsteemihalduri finantskontol.

8.2. Finantskontole kogunenud eabilansi tasud kliiritakse võrgu kasutajale või tema poolt iga kuu.

8.3. Päeva eabilansi koguse võrgu kasutaja bilansiportfelli puhul iga gaasipäeva eest arvutab süsteemihaldur järgmise valemi alusel:

$$\text{päeva eabilansi kogus} = \text{sissevool} - \text{väljavool}$$

8.4. Päeva eabilansi koguse võrgu kasutaja bilansiportfelli puhul iga gaasipäeva D eest jaotab süsteemihaldur järgmiselt:

8.4.1. virtuaalse kauplemiskoha edastamiste sisse- ja väljavoolud ühises bilansipiirkonnas vastavalt tüüptingimuste punktis 6 sätestatud nõuetele;

- 8.4.2. sisse- ja väljavoolud ühise bilansipiirkonna sisse- ja väljavoolupunktides, tuginedes ühise bilansipiirkonna võrgueeskirjade tüüptingimuste punktis 8 sätestatud põhimõtetele.
- 8.5. Päeva eabilansi kogus ümardatakse kilovatt-tundidesse.
- 8.6. Iga gaasipäeva D kohta määrab süsteemihaldur kindlaks päeva eabilansi hinnad gaasipäeval (D+1) järgmiselt:
- 8.6.1. müügi piirhind (MSP) gaasipäeval D võrdub järgmistest hindadest väiksemaga:
- 8.6.1.1. madalaim hind mis tahes peamiste toodete müügil, kus süsteemihaldur osales asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D;
  - 8.6.1.2. peamiste toodete kõigi kauplemistehingute kaalutud keskmine hind asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D, korrutatuna MSP-stiimuliga;
- 8.6.2. ostu piirhind (MBP) gaasipäeval D võrdub järgmistest hindadest suurimaga:
- 8.6.2.1. kõrgeim hind mis tahes peamiste toodete ostul, kus süsteemihaldur osales asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D;
  - 8.6.2.2. peamiste toodete kõigi kauplemistehingute kaalutud keskmine hind asjaomastel kauplemisplatvormidel gaasipäeval D, korrutatuna MBP-stiimuliga.
- 8.7. Müügi piirhinda ja ostu piirhinda väljendatakse eurodes megavatt-tunni kohta ja need ümardatakse sajandikeni.
- 8.8. Päeva eabilansi hindade kindlaks määramisel võtab süsteemihaldur arvesse üksnes peamisi tooteid, millega kaubeldi päevasisesest ja päev-ette toodetena tarnimiseks gaasipäeva D jooksul.
- 8.9. Juhul kui ei ole võimalik kindlaks määrata kas müügi piirhinda või ostu piirhinda vastavalt tüüptingimuste punktile 8.6, kehtestatakse vastavaks hinnaksgaasipäeva D-1 vastav hind..
- 8.10. MBP-stiimul ja MSP-stiimul kehtestatakse järgmiselt:
- 8.10.1. MSP-stiimul võib olla vahemikus 0,9 ja 0,95;
  - 8.10.2. MBP-stiimul võib olla vahemikus 1,05 ja 1,1.
- 8.11. Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil gaasipäeva D müügi piirhinna ja ostu piirhinna hiljemalt gaasipäeva D+3 lõpus.
- 8.12. Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil MBP- ja MSP-stiimulid järgmise aasta kohta iga aasta 1. novembriks. Süsteemihaldur võib mõlemaid stiimuleid aasta jooksul uuesti korrigeerida, teatades vähemalt kolm kalendripäeva ette enne esimest gaasipäeva, mille suhtes korrigeeritud MBP- ja MSP-stiimul jõustuvad.
- 8.13. Tuginedes päeva eabilansi kogusele ja päeva eabilansi hindadele, mis määratakse kindlaks vastavalt tüüptingimuste punktile 8.9, arvutatakse võrgu kasutaja päeva eabilansi tasu gaasipäeva eest järgmiselt:
- 8.13.1. päeva eabilansi positiivse koguse korral on päeva eabilansi tasu võrdne võrgu kasutaja bilansiportfelli päeva eabilansi koguse ja gaasipäeva müügi piirhinna korrutisega ning selle tasub süsteemihaldur võrgu kasutajale;
  - 8.13.2. päeva eabilansi negatiivse koguse korral on päeva eabilansi tasu võrdne päeva eabilansi koguse ja gaasipäeva ostu piirhinna korrutisega ning selle tasub võrgu kasutaja süsteemihaldurile;
  - 8.13.3. päeva eabilansi tasu väljendatakse eurodes ja see ümardatakse sajandikeni.
- 8.14. Eesmärgiga tagada finantsneutraalsus määrab süsteemihaldur hiljemalt kümne kalendripäeva jooksul pärast iga kuu algust igale võrgu kasutajale eelmise kuu tasakaalustamise hüvitised gaasipäeva kohta.
- 8.15. Tasakaalustamise hüvitised määratakse kindlaks, võttes arvesse võimalikke alljärgnevaid tulusid ja kulusid:
- 8.15.1. süsteemihalduri kulusid ja tulusid, mis tulenevad päeva eabilansi tasudest;

- 8.15.2. süsteemihalduri kulused ja tulused, mis tulenevad tasakaalustamistoimingutest;
- 8.15.3. süsteemihalduri halduskulused, mis tulenevad tasakaalustamistoimingutest;
- 8.15.4. süsteemihalduri muid kulused ja tulused, mis on seotud süsteemihalduri tehtavate tasakaalustamistoimingutega.
- 8.16. Iga gaasipäeva puhul on päeva tasakaalustamise hüvitis võrdne kõigi selliste kulude ja tulude netosummaga, mis on kantud eelmise kuu bilansi tasakaalustamise kontole vastavalt tüüptingimuste punktile 8.15, jagatuna kõigi jaotatud võrgu kasutaja väljavoolude summaga ühises bilansipiirkonnas eelmise kuu puhul. Päevast tasakaalustamise hüvitist väljendatakse eurodes megavatt-tunni kohta ja see ümardatakse sajandikeni.
- 8.17. Päevane tasakaalustamise hüvitis on eelmise kuu iga gaasipäeva korral sama väärtusega.
- 8.18. Süsteemihaldur avaldab oma veebisaidil eelmise kuu päevase tasakaalustamise hüvitise hiljemalt kaheksa tööpäeva pärast iga kuu algust.
- 8.19. Igale võrgu kasutajale omistatud tasakaalustamise hüvitis võrdub vastavalt tüüptingimuste punktile 8.16 kindlaks määratud päevase tasakaalustamise hüvitise ning kõigi võrgu kasutaja väljavoolude korrutisega (sealhulgas sisemaise tarbimise, piiriülesest väljunud ja virtuaalse kauplemispunkti kogused) gaasipäeva D puhul. Tasakaalustamise hüvitist väljendatakse eurodes, see ümardatakse sajandikeni ning seda kajastatakse eraldi tasuna igakuises eabilansi arveldamise aruandes ja arvel.

9. Päeva eabilansi tasude aruandlus ja arveldamine

- 9.1. Süsteemihaldur teeb gaasipäeva D igapäevase aruande üks tööpäev pärast iga gaasipäeva D lõppu. Tuginedes sisse- ja väljavoolude esialgsele jaotusele ning virtuaalse kauplemiskoha edastamise lõplikule jaotusele gaasipäeva D puhul, määrab süsteemihaldur kindlaks ja teatab võrgu kasutajale võrgu kasutaja päeva eabilansi koguse gaasipäeva D kohta.
- 9.2. Hiljemalt kümme kalendripäeva pärast iga kuu algust teeb süsteemihaldur eelmise kuu kohta (nii-öelda tarnekuu) esialgse aruande. Süsteemihaldur määrab kindlaks järgmised näitajad ja teavitab neist võrgu kasutajat, tuginedes sisse- ja väljavoolude lõplikule jaotusele ning virtuaalsete kauplemispunkti edastustele tarnekuu kohta:
  - 9.2.1. võrgu kasutaja päeva eabilansi kogus tarnekuu iga gaasipäeva kohta;
  - 9.2.2. võrgu kasutaja päeva eabilansi tasu tarnekuu iga gaasipäeva kohta;
  - 9.2.3. võrgu kasutaja päeva eabilansi tasude summa tarnekuu kõigi gaasipäevade eest, mille tasub võrgu kasutaja;
  - 9.2.4. võrgu kasutaja päeva eabilansi tasude summa tarnekuu kõigi gaasipäevade eest, mis tasutakse võrgu kasutajale;
  - 9.2.5. kogusummad, mis tasutakse tarnekuu eest võrgu kasutaja poolt ja võrgu kasutajale.
- 9.3. Süsteemihaldur kehtestab täpsed vormid ja andmevahetusvormingud bilansi arveldamiseks, teatades võrgu kasutajale võimalikest muudatustest mõistliku aja jooksul ette.
- 9.4. Juhul kui võrgu kasutaja tuvastab ebakõlasid päevase või kuise arvelduse alusel esitatud teabes, teavitab ta süsteemihaldurit ning täpsustab ebakõla viivitamata.
- 9.5. Kui võrgu kasutaja teavitab süsteemihaldurit võimalikest ebakõladest, kontrollib süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul vastavaid arvutusi ning:
  - 9.5.1. esitab võrgu kasutajale parandatud kuised arveldusväärtused või

- 9.5.2. esitab võrgu kasutajale teate, milles ta põhjendab võrgu kasutaja taotluse tagasilükkamist.
- 9.6. Hiljemalt kümme kalendripäeva pärast tarnele järgneva kolmanda kuu algust teeb süsteemihaldur igakuise lõpparvelduse. Igakuise lõpparvelduse ajal saab võrgu kasutaja esialgse igakuise arvelduse alusel esitatud teabe uuenduse, mis tugineb sisse- ja väljavoolude lõplikul jaotusel, mis on süsteemihaldurile kättesaadavaks tehtud hiljemalt kaks kalendripäeva enne lõpliku kuumakse arveldamise tähtaega.

10. Operatiivtasakaalustamine

- 10.1. Süsteemihaldurid ostavad ja müüvad gaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamiseks kas kauplemisplatvormil või tasakaalustamisteenuseid kasutades.
- 10.2. Süsteemihaldurid kohustuvad tegema tasakaalustamistoiminguid, et:
- 10.2.1. hoida ülekandevõrku selle kasutuspiirides;
- 10.2.2. tagada ülekandesüsteemi ökonoomne ja tõhus käitlemine selliselt, et võrku sisenenud ja võrgust väljund gaasi kogused oleksid gaasipäeva lõpus tasakaalus.
- 10.3. Asjakohaste tasakaalustamistoimingute üle otsuse langetamisel järgib ülekandesüsteemi haldur järgmist tasakaalutoimingute eelisjärjekorda:
- 10.3.1. Kasutada eelisjärjekorras peamisi tooteid, kui see on asjakohane;
- 10.3.2. kui kauplemisplatvorm ei taga piisavat vajadust süsteemi tasakaalustamiseks või on majanduslikult vähem tõhus, siis kasutatakse tasakaalustamisteenuse lepingu alusel kirjeldatud tooteid.
- 10.4. Kauplemisplatvormide ja tasakaalustamisteenuste kasutamine lepitakse kokku ühise bilansipiirkonna süsteemihaldurite vahel.
- 10.5. Tasakaalustamisteenuste osutamiseks süsteemihalduritele sõlmib võrgu kasutaja tasakaalustamisteenuste lepingu ühe ühise bilansipiirkonna süsteemihalduriga.
- 10.6. Pärast tasakaalustamisteenuste lepingu sõlmimist on võrgu kasutajal õigus esitada standardtoodete pakkumisi, tuginedes tasakaalustamisteenuste lepingus sätestatud tingimustele.
- 10.7. Süsteemihaldur ostab gaasi, kui võrgu kasutajate kavandatavate ülekandesüsteemi sissevoolude hinnanguline kogus gaasipäeva jooksul on väiksem kui kavandatavate ülekandesüsteemist väljavoolude kogus. Süsteemihaldurid müüvad gaasi, kui võrgu kasutajate kavandatavate ülekandesüsteemi sissevoolude hinnanguline kogus gaasipäeva jooksul on suurem kui kavandatavate ülekandesüsteemist väljavoolude kogus, võttes arvesse ka ülekandesüsteemide paindlikkust ühises bilansipiirkonnas.
- 10.8. Kui süsteemihalduritel ei õnnestu osta või müüa kogu vajalikku gaasi kauplemisplatvormi jooksva päeva kauplemissessioonil, võidakse puuduv kogus omandada tasakaalustamisteenuste kasutamise kaudu.
- 10.9. Süsteemihalduritel on ka õigus mitte järgida tasakaalutoimingute eelisjärjekorda ning kasutada asukohapõhiseid tooteid, kui ülekandesüsteemi kasutuspiirides hoidmiseks on vaja konkreetsetes sisse- ja/või väljavoolupunktides gaasivoogu muuta ja/või alustada gaasipäeval konkreetsest ajavahemikust.

11. Arvete esitamine ja maksed

- 11.1. Kui aruandeperioodi jooksul registreeritakse vähemalt ühel bilansiperioodil võrgu kasutaja bilansiportfelli eabilanss ja eabilansi kogus on negatiivne, väljastab süsteemihaldur võrgu kasutajale arve kõigi aruandeperioodil registreeritud negatiivse

- ebabilansi koguste eest ja saadab selle aruandeperioodile järgneva kuu 12. kuupäevaks võrgu kasutaja e-posti aadressile, mis on märgitud bilansilepingus,. Arvet loetakse kättesaaduks selle saatmise kuupäeval.
- 11.2. Kui aruandeperioodi jooksul registreeritakse vähemalt ühel bilansiperioodil võrgu kasutaja bilansiportfelli ebabilanss ja ebabilansi kogus on positiivne, väljastab võrgu kasutaja süsteemihaldurile arve kõigi aruandeperioodil registreeritud positiivse ebabilansi koguste eest ja saadab selle süsteemihalduri e-posti aadressile, mis on märgitud bilansilepingus, aruandeperioodile järgneva kuu 12. kuupäevaks. Arvet loetakse kättesaaduks selle saatmise kuupäeval.
- 11.3. Võrgu kasutaja suhtes kehtiva tasakaalustamise hüvitise eest esitatakse arve koos aruandeperioodi ebabilansi tasuga.
- 11.4. Arve hõlmab makseid, mille võrgu kasutaja peab süsteemihaldurile tegema. Arve saatmise kuupäeva käsitatakse arve kättesaamise kuupäevana.
- 11.5. Kui on olukord, et arve sisaldab ilmselget viga, on arve saajal õigus selle maksmisest keelduda:
- 11.5.1. kolme tööpäeva jooksul alates arve kättesaamisest teavitab arve saaja kirjalikult arve väljastanud poolt, märkides oma eriarvamuse põhjused;
- 11.5.2. viie tööpäeva jooksul alates vastava teate kättesaamisest vaatab arve väljastanud pool arvet puudutava teate läbi, teavitab arve saajat oma läbivaatamise tulemustest ning, kui läbivaatamisel tehakse järeldus, et esialgne arve oli vale, väljastab parandatud arve.
- 11.6. Kõik maksed tehakse eurodes kontole, mille on teatanud arve väljastanud pool. Kuupäeva, millal raha kantakse vastavalt kas süsteemihalduri või võrgu kasutaja arvelduskontole, käsitatakse maksekuupäevana.
- 11.7. Kõik arved tuleb tasuda kümne kalendripäeva jooksul pärast arve väljastamise kuupäeva. Kui maksetähtpäev langeb puhkepäevale, siis on maksetähtpäevaks järgmine tööpäev.
- 11.8. Olenemata sellest, kuidas on märgitud maksekorraldusele, käsitatakse kõiki laekunud makseid maksekohustuse mõttes järgmises järjekorras 1. viivis, 2. eelmiste perioodide tasumata summad, 3. jooksvad maksed.
- 11.9. Kogu või arve osalise tasumisega viivitamise korral on arve väljastanud süsteemihalduril või võrgu kasutajal õigus nõuda tasumata maksetelt viivist. Kõikidelt tasumata maksetelt arvestatakse viivist 0,05% tähtajaks tasumata summast iga viivitatud päeva eest. Hilinenud maksetelt arvestatakse viivist kord kuus pärast iga kuu lõppu ning see lisatakse järgmisele kuuarvele.
- 11.10. Lepingulist tulenevatele sanktsioonide maksimumsumma suurustele kohaldatakse põhimõtteid vastavalt süsteemihalduri registrijärgse riigis kehtivatele reeglitele.

12. Süsteemihalduri õigused ja kohustused

- 12.1. Süsteemihaldur teeb bilansiarvutusi läbipaistvalt ja õiglaselt ning võimaldab võrgu kasutajal pääseda juurde virtuaalsele kauplemispunktile.
- 12.2. Süsteemihaldur kavandab, haldab ja arveldab bilanssi ühise bilansipiirkonna ülekandesüsteemis, lähtudes tüüptingimustest ja bilansilepingust.
- 12.3. Süsteemihaldur hoiab salajas kogu teavet, mis on seotud võrgu kasutajaga või bilansilepingu sõlmimise ja täitmisega, juhul kui selle teabe avaldamine võib kahjustada võrgu kasutaja huve või selle salajas hoidmine on või võib olla võrgu kasutaja huvides, bilansilepingu kehtivuse ajal ja pärast bilansilepingu aegumist.
- 12.4. Süsteemihalduril on õigus:

- 12.4.1. mõistlikult muuta teabevahetuseks mõeldud infotehnoloogialahendusi, mis on sätestatud bilansilepingus, ning nõuda, et võrgu kasutaja oleks valmis tegema nimetatud muudatused, mille süsteemihaldur on avaldanud, mõistlikuks tähtjaks, teatades sellest võrgu kasutajale mõistliku aja jooksul ette;
- 12.4.2. omandada ja töödelda võrgu kasutaja ja taotleja andmeid;
- 12.4.3. saada makseid tehtud tasakaalustamistoimingute eest tüüptingimustes sätestatud summas ja korras.
- 12.5. Lisaks tüüptingimustes konkreetselt nimetatud andmetele, aruannetele ja teabele avaldab süsteemihaldur oma veebisaidil, Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) läbipaistvusplatvormil ja ühise bilansipiirkonna ühisel IT platvormil igasuguse muu asjakohase teabe tasakaalustamistegevuse kohta, mis tuleb avaldada kohaldatavate õigusaktide alusel.

13. Võrgu kasutaja õigused ja kohustused

- 13.1. Võrgu kasutaja teeb igal ajal mõistlikke jõupingutusi, et minimeerida oma eabilanssi ühisel bilansipiirkonnas ning mitte kuritarvitada bilansisüsteemi oma ärihuvides või kasuks. Võrgu kasutaja on kohustatud ühitama gaasi sissevoolukoguse gaasiväljavoolukogusega gaasipäeva jooksul. Võrgu kasutaja astub kõik vajalikud sammud, et ära hoida päevast eabilanssi.
- 13.2. Võrgu kasutajal on õigus saada teavet ja kohustus esitada teavet, nagu tüüptingimustes sätestatud.
- 13.3. Võrgu kasutajal on õigus saada tasakaalustamisarveid ja kohustus tasuda tasakaalustamise eest, nagu tüüptingimustes sätestatud.

14. Vastutus ja kahju hüvitamine

- 14.1. Poolte õigused ja kohustused on sätestatud tüüptingimustes, bilansilepingus ja kehtivates õigusaktides.
- 14.2. Pooled vastutavad neile tüüptingimustega kehtestatud nõuete ja bilansilepingu kohaldamisalas võetud kohustuste nõuetekohase täitmise eest. Poolte vastutust võib piirata või seda võidakse mitte kohaldada üksnes tüüptingimustes ja selle riigi õigusaktides, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht, kehtestatud alustel.
- 14.3. Süsteemihaldur vastutab üksnes õigusaktides, tüüptingimustes ja bilansilepingus sätestatud kohustuste täitmise eest õigusaktides, tüüptingimustes ja bilansilepingus kehtestatud korras.
- 14.4. Pooled vastutavad bilansilepingu nõuetekohase täitmise eest. Kumbki pool hüvitab vastavalt tüüptingimuste punktis 14.6 sätestatud piirangutele kahjud, mida teine pool on kandnud, kui süüdi olev pool täidab mittenõuetekohaselt või ei täida bilansilepingut.
- 14.5. Pool ei vastuta kahjude eest, mille on tekitanud teisele poolele kolmandad isikud. Kumbki pool ei vastuta kolmandate isikute tegevuse või tegevusetuse eest.
- 14.6. Pool, kes rikub bilansilepingule ja (või) tüüptingimusi, kohustub hüvitama üksnes otsese varalise kahju, mis on tekitatud teisele poolele, tingimusel, et rikkumise ja kahju tekkimise vahel on põhjuslik seos.
- 14.7. Kumbki pool vabastatakse vastutusest bilansilepingu täitmatajätmise korral, kui ta suudab tõendada, et täitmatajätmine tulenes vääramatu jõu asjaoludest, st asjaoludest, mida pool ei saanud kontrollida või mõistlikult eeldada bilansilepingu täitmise ajal, ning kui ta ei saanud ära hoida nende asjaolude või nende tagajärgede ilmnemist.

- 14.8. Süsteemihaldur ei vastuta ühegi kahju eest, mille on tekitanud ühise bilansipiirkonna ühise IT platvormi mittetoimimine.

15. Bilansilepingu kehtivusaeg ja ülesütlemine

- 15.1. Bilansilepingut võib muuta mõlema poole kirjalikul nõusolekul või muul õigusaktides sätestatud alusel.
- 15.2. Süsteemihalduril on õigus muuta bilansilepingus sätestatud tingimusi ja rakendada tüüptingimuste muudatusi, tingimusel et need muudatused kooskõlastatakse ühises bilansipiirkonnas tegutsevate süsteemihaldurite vahel. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat kirjalikult ja avaldab tüüptingimuste muudatused oma veebisaidil hiljemalt 30 kalendripäeva enne muudatuste jõustumist.
- 15.3. Süsteemihalduril on ühepoolselt õigus muuta bilansilepingut viivitamata seaduses sätestatud olukordades, kui see on vajalik, et järgida kohaldatavaid õigusnorme ja/või määrusi ja/või otsuseid, mille on välja andnud riigi või rahvusvahelised kohtud või ametiasutused, sealhulgas haldusotsuseid ja nendega seotud otsuseid/seisukohti, mille on välja andnud riigi reguleerivad asutused, tingimusel et muudetud tüüptingimused ja (või) bilansileping ei riku kehtivaid ja kohaldatavaid õigusakte. Süsteemihaldur teavitab võrgu kasutajat võimalikest muudatustest esimesel võimalusel.
- 15.4. Kummalgi poolel on õigus bilansileping üles öelda, kui teine pool täidab mittenõuetekohaselt või ei täida oma kohustusi bilansilepingu alusel. Sellisel juhul peab pool, kes soovib sellisel alusel bilansilepingut üles öelda, teavitama teist poolt kirjalikult vähemalt 30 kalendripäeva enne bilansilepingu ülesütlemist oma kavatsusest bilansileping üles öelda, märkides bilansilepingu ülesütlemise põhjuse vähemalt 30 kalendripäeva varem ning tingimusel, et bilansilepingut üles öelda sooviv pool on nõudnud kirjalikult olulise rikkumise kõrvaldamist ning teine pool ei ole olulist rikkumist kõrvaldanud kümne tööpäeva jooksul alates sellise nõude saamisest. Bilansileping loetakse ülesöelduks teates märgitud kuupäeva seisuga.
- 15.5. Võrgu kasutaja võib bilansilepingu ühepoolselt üles öelda, saates süsteemihaldurile kirjaliku teate vähemalt 30 päeva enne bilansilepingu ülesütlemist, kui võrgu kasutaja ei kavatse enam kasutada kaubanduslikku tasakaalustamistegevust ühises bilansipiirkonnas bilansilepingu alusel.
- 15.6. Poolel on õigus bilansileping ette teatamata üles öelda, kui teine pool on kuulutatud pankrotis olevaks või muutub maksejõuetuks, ei täida maksekohustust või tema suhtes algatatakse kohustuslik või vabatahtlik likvideerimine.
- 15.7. Bilansilepingu ülesütlemine ei vabasta pooli kõigi kohustuste täitmisest, mis on tekkinud bilansilepingu kehtivusajal.

16. Tahteavaldused

- 16.1. Kõik teated, nõusolekud, kinnitused ja muud tahteavaldused, mis on seotud bilansilepingu täitmisega või bilansilepingust tulenevate vaidlustega, samuti muud teated (edaspidi: tahteavaldused) esitatakse teisele poolele kirjalikult, kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, välja arvatud juhtudel, mil need teated on informatiivset laadi, mil teisele poolele edastamisega ei kaasne õiguslikke tagajärgi.
- 16.2. Tahteavaldust käsitatakse kättesaaduna, kui teine pool selle allkirjastab või teist poolt teavitatakse kirjalikult e-posti teel bilansilepingus märgitud e-posti aadressil või muul e-posti aadressil, mis on teisele poolele kirjalikult teatatud, või see edastatakse tähtitud kirja teel postkontori kaudu. Kõiki tahteavaldusi, mis on seotud bilansilepingu täitmisega ning

ei kaldu bilansilepingu tingimustest kõrvale, käsitatakse kehtivana ja poolte suhtes siduvana, kui need on esitatud bilansilepingus nimetatud isikutele või nõuetekohaselt ametisse nimetatud ja volitatud isikutele.

17. Vääramatute jõud

- 17.1. Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei vastuta bilansilepinguga võetud kohustuste täieliku või osalise täitmatajätmise eest, kui selle on põhjustanud vääramatute jõu asjaolud. Selle punkti kohaldamisel on vääramatute jõu asjaoluks igasugune takistus, mis on tekkinud väljaspool süsteemihalduri ja võrgu kasutaja kontrolli ning takistab teda täitmast oma kohustusi bilansilepingu alusel ning mida süsteemihaldur või võrgu kasutaja ei saa kõrvaldada. Eelkõige on sellised asjaolud katastroofid, tulekahju, maavärin ja muud loodusnähtused, sõda, majanduslikud sanktsioonid, embargod või muud asjaolud, mida süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei saanud bilansilepingu sõlmimise ajal ette näha.
- 17.2. Individuaalseid takistusi bilansilepingu kohustuste täitmisel, mis on ilmnenud sel ajal, kui lepingust tulenevaid kohustusi rikkuv süsteemihaldur või võrgu kasutaja on viivitanud oma bilansilepingust tulenevate kohustuste täitmisega, ei käsitata vääramatute jõu asjaoludena. Näiteks rahaliste vahendite puudus on individuaalne takistus.
- 17.3. Süsteemihaldur või võrgu kasutaja, kes tugineb vääramatute jõule, peab üritama jätkata oma kohustuste täitmist esimesel võimalusel, kui see on mõistlikult nõutav, tingimusel et see on võimalik ilma põhjendamatute kuludeta.
- 17.4. Kui vääramatute jõu asjaolud püsivad kauem kui 30 kalendripäeva, alustavad süsteemihaldur või võrgu kasutaja läbirääkimisi, et leida sobiv lahendus bilansilepingu kohustuste täitmiseks. Sellisel juhul on bilansilepingu lõpetamine võimalik üksnes süsteemihalduri ja võrgu kasutaja vastastikusel kokkuleppel.
- 17.5. Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja teatavad üksteisele viivitamata, aga hiljemalt 24 tunni jooksul vääramatute jõu asjaoludest. Kui pooled ei teata vääramatute jõu asjaoludest, ei või süsteemihaldur või võrgu kasutaja neile kui bilansilepingu täitmatajätmise alusele tugineda.
- 17.6. Kui vääramatute jõu asjaolud enam ei esine, jätkavad süsteemihaldur ja võrgu kasutaja viivitamata kohustuste täitmist, mida nad täitsid kuni vääramatute jõu asjaolude ilmnemise päevani, välja arvatud juhul, kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja on teisiti kokku leppinud.
- 17.7. Pooled teevad kõik mõistlikud jõupingutused, et leevendada vääramatute jõu sündmuse või asjaolu mõjusid ning püüavad tagada esimesel võimalusel bilansilepingu normaalse täitmise taastamise.

18. Konfidentsiaalsus

- 18.1. Kõiki andmeid ja igasugust teavet, mis on seotud võrgu kasutajaga, käsitatakse tundliku teabena kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega.
- 18.2. Pooled käsivad ja hoiavad konfidentsiaalsena kogu teavet, näiteks ärilist, õiguslikku, tehnilist või finantsteavet, mille üks pool on teiselt saanud mis tahes vormis, näiteks kirjalikult, suuliselt, virtuaalselt või elektrooniliselt. Süsteemihaldur ja võrgu kasutaja võivad avaldada mis tahes andmeid, sealhulgas konfidentsiaalset teavet õiguskaitseasutustele ja muudele valitsusasutustele, kui see on nõutav kohaldatavate õigusnormide alusel.

- 18.3. Süsteemihaldur võib esitada teavet, mis puudutab bilansilepingu kohustuste täitmist, teistele süsteemihalduritele määral, mil see on vajalik tüüptingimuste ja bilansilepingu nõuetekohaseks täitmiseks.
- 18.4. Käesoleva punkti kohased konfidentsiaalsuskohustused on poolte jaoks siduvad kogu bilansilepingu kehtivusajal ning jäävad kehtima ka pärast selle ülesütlemist või aegumist. Olenevalt asjaoludest lõpeb käesoleva punkti kohaste konfidentsiaalsuskohustuste kohaldamine hetkest, mil teave saab avalikuks ilma käesolevat punkti rikkumata.

19. Kohaldatav õigus ja vaidluste lahendamine

- 19.1. Kõik vaidlused ja erimeelsused (edaspidi: vaidlus), mis tekivad seoses tüüptingimuste rakendamise ja kohaldamisega, lahendatakse vastastikuste läbirääkimiste teel kooskõlas tüüptingimuste ja kohaldatavate õigusaktidega. Vaidluse korral esitab selle algatanud pool teisele poolele kirjaliku teate, mis sisaldab vaidluse kirjeldust, väljapakutud lahendust ning isikuid, kes on volitatud pidama poole nimel läbirääkimisi seoses vaidlusega.
- 19.2. Kui süsteemihaldur ja võrgu kasutaja ei suuda lahendada vaidlust läbirääkimiste teel 30 tööpäeva jooksul alates selle tekkimisest (välja arvatud juhul, kui poolte volitatud esindajad on kokku leppinud teistsuguse tähtaja), lahendatakse vaidlus süsteemihalduri riigi õiguse alusel kirjeldatud korras ja juhtudel asjaomasele riiklikule reguleerivale asutusele vaidluse kohtuväliseks läbivaatamiseks või otse selle riigi kohtule, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht.

20. Lõppsätted

- 20.1. Tüüptingimused ja bilansileping on olemas nii riigikeeles (vastavalt kohale, kus on süsteemihalduri registrijärgne asukoht) kui ka inglise keeles. Ametlik suhtluskeel on riigikeel ja inglise keel. Bilansilepingu eri keeleversioonide vastuolude korral kehtib ingliskeelne versioon.
- 20.2. Tüüptingimustes märgitud korrad, dokumendivormid ja muud nõuded avaldatakse süsteemihalduri veebisaidil.
- 20.3. Võrgu kasutaja, kellel on tüüptingimuste jõustumise hetkel kehtiv leping süsteemihalduriga seoses ülekandesüsteemis toimuva tasakaalustamisega ning kes soovib kasutada kaubanduslikke tasakaalustamistoiminguid ühises bilansipiirkonnas, on kohustatud esitama mis tahes süsteemihaldurile, kes tegutseb ühises bilansipiirkonnas, tüüptingimuste peatükis 3 sätestatud taotluse ja dokumendid ning sõlmima uue bilansilepingu.
- 20.4. Süsteemihaldur hindab vastavalt tüüptingimustele taotlejate taotlusi omandada õigused kasutada kaubanduslikke tasakaalustamistoiminguid ühises bilansipiirkonnas, mis on esitatud süsteemihaldurile käesolevate tüüptingimuste jõustumise kuupäevaks.
- 20.5. Tüüptingimused jõustuvad 1 novembril. 2019 Tüüptingimused rakenduvad alates 1. jaanuar 2020, välja arvatud peatükid 3 ja 4.

1. lisa**Krediidihalduse ja tagatiste eeskirjad**

1. Süsteemihaldur hindab tüüptingimuste punktis 3.1.7 kehtestatud teavet, et määrata kindlaks vajadus nõuda võrgu kasutajalt tema kohustuste täitmiseks tagatise esitamist (tagatisraha, finantsteenuste osutaja garantii või sellise sidusühingu garantii, mis vastab käesoleva lisa punktis 4 kehtestatud kriteeriumidele) bilansilepingu sõlmimisel või selle kehtivusajal.
2. Võrgu kasutaja esitab pärast esimest täielikku kalendriaastat alates bilansilepingu sõlmimisest vähemalt kord aastas süsteemihaldurile ajakohastatud teabe võrgu kasutaja krediidireitingu kohta. Võrgu kasutajal on kohustus teavitada viivitamata süsteemihaldurit võimalikest võrgu kasutaja krediidireitingu muudatustest. Süsteemihalduril on õigus nõuda võrgu kasutajalt, et ta esitaks tegeliku teabe võrgu kasutaja krediidireitingu kohta.
3. Süsteemihalduril on õigus nõuda, et võrgu kasutaja esitab bilansilepingu sõlmimisel või bilansilepingu kehtivusajal oma kohustuste täitmiseks tagatise (tagatisraha, finantsteenuste osutaja garantii või sellise sidusühingu garantii, mis vastab käesoleva lisa punktis 4 kehtestatud kriteeriumidele), et katta bilansilepingust tulenevad maksenõuded, kui:
  - 3.1. süsteemihalduril on alust arvata, et võrgu kasutaja on täielikult või osaliselt võimetu täitma oma kohustusi, mis tulenevad bilansilepingust;
  - 3.2. võrgu kasutaja suhtes on algatatud maksejõuetus- või likvideerimismenetlus;
  - 3.3. võrgu kasutajal puudub nõutav krediidireiting vastavalt käesoleva lisa punktis 4 sätestatud kriteeriumidele;
  - 3.4. võrgu kasutaja on viivitanud bilansilepingust tulenevate ja sissenõutavaks muutunud maksetega kaks korda 12 kuu jooksul.
4. Võrgu kasutaja krediidireitingut käsitatakse nõuetekohasena, kui see vastab vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:
  - 4.1. Standard & Poor's pikaajaline reiting BBB– või kõrgem;
  - 4.2. Fitchi reiting BBB– või kõrgem;
  - 4.3. Moody'se pikaajaline reiting Baa3 või kõrgem;
  - 4.4. Creditreformi II riskiklassi või kõrgem reiting või samaväärne krediidireiting, mille on andnud üldtuntud krediidi- või reitinguagentuur, ning krediidisumma, mis on määratud kindlaks võrgu kasutajale antud reitingus, vastab kohustuste täitmiseks esitatud tagatise summale või ületab seda, nagu on sätestatud käesoleva lisa punktis 10.
5. Kui võrgu kasutaja või sidusühing ei nõustu süsteemihalduri arvamusega, et võrgu kasutaja või sidusühing ei vasta krediidireitingule, võib olenevalt asjaoludest kas võrgu kasutaja või sidusühing esitada viie tööpäeva jooksul süsteemihaldurile asjakohased tõendid, et hinnata objektiivselt võrgu kasutaja krediidivõimelisust.
6. Võrgu kasutaja võib samal ajal valida üht või mitut liiki tagatise kohustuste täitmiseks (tagatisraha, finantsteenuste osutaja garantii või sellise sidusühingu garantii, kelle krediidireiting vastab käesoleva lisa punktis 4 kehtestatud kriteeriumidele).
7. Võrgu kasutaja esitab süsteemihaldurile kohustuste täitmiseks tagatise seitsme tööpäeva jooksul alates asjaomase nõude kättesaamise kuupäevast.
8. Süsteemihaldur tunnustab garantiid kohustuste täitmise nõuetekohase tagatisena, kui see vastab järgmistele sätetele:
  - 8.1. garantii on välja andnud finantsteenuste osutaja, kelle krediidireiting või kelle kontserni krediidireiting on vastavalt Moody'se agentuurile vähemalt Baa1, vastavalt Standard & Poor'si agentuurile BBB+ või vastavalt Fitchi reitinguagentuurile BBB+ pikaajaliste välisvaluutas laenude puhul. Kui vähemalt üks käesolevas punktis nimetatud

- reitinguagentuur on andnud finantsteenuste osutajale või tema kontsernile pikaajalist laenu, käsitatakse selle finantsteenuste osutaja või tema kontserni antud garantiid nõuetekohasena;
- 8.2. garantii on andnud sidusettevõtja, kelle krediidireiting vastab käesoleva lisa punktile 4;
  - 8.3. garantii makstakse välja esimesel nõudmisel ja on tagasivõtmatu.
  9. Kui süsteemihaldur on nõudnud kohustuste täitmiseks tagatist, peab tagatis kohustuste täitmiseks olema jõus bilansilepingu toimimise ajal.
  10. Süsteemihaldur sätestab bilansilepingust tulenevate kohustuste täitmiseks esitatava tagatise summana sellise kahe suurima erinevuse summa, mis esineb võrgu kasutaja poolt negatiivse eabilansi eest tasutava kuumakse ja süsteemihalduri poolt positiivse eabilansi eest võrgu kasutajale tasutava kuumakse vahel viimase 12 kuu jooksul. Kui tasakaalustamise kasutamise aeg on lühem kui 12 kuud, siis kasutatakse seda perioodi alusena kohustuste täitmiseks vajaliku summa kindlaksmääramiseks, aga tagatise summa kohustuste täitmiseks ei või olla väiksem kui 25 000 eurot.
  11. Kui võrgu kasutaja kohustused bilansilepingu raames ületavad summa, milleks kohustuste täitmise tagatis on esitatud, on süsteemihalduril õigus taotleda võrgu kasutajalt kohustuste täitmise tagatise summa suurendamist ning kohustuste täitmiseks süsteemihaldurile uue tagatise esitamist seitsme tööpäeva jooksul vastavalt käesoleva lisa sätetele.
  12. Kui võrgu kasutaja ei taasta tagatist kohustuste täitmiseks ega suurenda selle summat 20 tööpäeva jooksul alates hetkest, mil kohustuste täitmise tagatis ei vasta käesoleva lisa sätetele, on süsteemihalduril õigus peatada tasakaalustamisteenuste osutamine tüüptingimustes ja bilansilepingus sätestatud korras kuni hetkeni, mil võrgu kasutaja esitab uue tagatise kohustuste täitmiseks või suurendab olemasoleva tagatise summat kohustuste täitmiseks vastavalt käesoleva lisa sätetele.
  13. Bilansilepingu ülesütlemise korral maksab süsteemihaldur viie tööpäeva jooksul võrgu kasutajale tagasi kohustuste täitmise tagatise summa, mida ei kasutata võrgu kasutaja täitmata kohustuste kustutamiseks, või tagastab finantsteenuste osutaja garantii originaali või sellise sidusühingu garantii originaali, kelle krediidireiting vastab käesoleva lisa punktile 4.